

ROLUL FAMILIEI ÎN EDUCAȚIA ECOLOGICĂ A PREȘCOLARILOR

Florina-Cristina BUICĂ, student doctorand

<https://orcid.org/0009-0001-6129-7149>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat. Acest articol prezintă aspecte referitoare la importanța parteneriatul grădiniță-familie, analizând implicarea părinților în educația ecologică din perioada timpurie, nivel de vârstă 3-6 ani. Prezentul material este focusat pe interpretarea rezultatelor obținute ca urmare a chestionarului propus părinților preșcolarilor din grădinița de copii, în vederea conștientizării rolului familiei în formarea atitudinilor moral-ecologice la copii, sensibilizarea în vederea colaborării cu grădinița și implicarea, alături de copii, în acțiuni concrete de ecologizare a naturii. Pe baza analizei rezultatelor obținute, s-a constatat preocuparea părinților pentru continuarea educației ecologice în familie și contribuția acestora la educația ecologică a preșcolarilor prin activități desfășurate împreună cu aceștia, în vederea reducerii, reutilizării, reciclării hârtiei/cartonului, plasticului și sticlei.

Cuvinte cheie: educație ecologică, parteneriat grădiniță-familie, preșcolari, reducere-reutilizare-reciclare.

THE ROLE OF THE FAMILY IN THE ECOLOGICAL EDUCATION OF PRESCHOOLERS

Abstract. This article presents aspects related to the importance of the kindergarten-family partnership, analyzing the involvement of parents in ecological education from the early period, age level 3-6 years. This material is focused on the interpretation of the results obtained as a result of the questionnaire proposed to the parents of preschool children in the children's kindergarten, in order to raise awareness of the role of the family in the formation of moral-ecological attitudes in children, to raise awareness in order to collaborate with the kindergarten and involve, with the children, in concrete actions of greening nature. Based on the analysis of the obtained results, it was found the parents' concern for the continuation of ecological education in the family and their contribution to the ecological education of preschoolers through activities carried out together with them, in order to reduce, reuse, recycle paper/cardboard, plastic and glass.

Keywords: ecological education, kindergarten-family partnership, preschoolers, reduction-reuse-recycling.

Educația ecologică, ca proces de îmbunătățire a calității vieții, pune la dispoziția omenirii modalități de prevenire și rezolvare a problemelor de mediu, prezentându-se ca o soluție socială de diminuare a contradicțiilor om-natură, în vederea restabilirii echilibrului între componentele mediului.

La nivel preșcolar, activitățile cu conținut ecologic își găsesc finalitatea în calitatea comportamentelor dobândite de către copii, bazate pe conexiune și sensibilizare față de problematica naturii, empatie și responsabilizare în gestionarea resurselor naturale, implicare în păstrarea unui mediu natural sănătos [2, p. 9].

Ținând cont de importanța cooperării grădiniță-familie în accesibilizarea educației ecologice la preșcolari, se impune cunoașterea nivelului de informare și implicare al părinților în vederea implementării educației ecologice împreună cu proprii copii.

În opinia cercetătorului S. Cristea, statutul părintelui „reflectă fundamentul ecologic al societății postmoderne care trebuie căutat la nivelul valorificării diferențelor privite ca resurse pedagogice flexibile și durabile” [5, p. 102].

O serie de studii Golu, P., Golu, F. (2012) [4], Pînișoară, I. (2004)[3], Crăciun D. (2005)[1], abordează comunicarea eficientă dintre educator și familie, prioritizând implicarea reciprocă în scopul valorizării potențialului copiilor, la nivel educațional.

În vederea cunoașterii opiniei părinților preșcolarilor din grădinița de copii, cu privire la necesitatea realizării educației ecologice în mediul familial, începând cu acest segment de vârstă, s-a aplicat un chestionar cu 10 itemi, incluzând și întrebări legate de reducerea, reutilizarea și reciclarea a hârtiei/cartonului, plasticului și sticlei, ca urmare a stării actuale a mediului înconjurător, pentru un număr de 51 respondenți.

Analizând informațiile deținute de către părinții chestionați, despre starea actuală a mediului înconjurător, după inventarierea celor 40 (80%) rezultate completate, din totalul de 51(100%) s-au constatat 19 (47,5 %) răspunsuri legate de informarea despre starea de degradare/poluare a mediului înconjurător. Astfel, 5 (12,5 %) respondenți au afirmat că dețin „informații complete” despre starea actuală a mediului înconjurător, în timp ce 2(5%) menționează „informații medii”, 6 (15%) precizează „informații minime” și 2(5%) precizează că „dețin informații din media”. Legat de același item, există 3(7,5%) părinți care expun „nevoia de îmbunătățire a mediului înconjurător, prin reciclare și soluții constructive pentru sănătatea mediului înconjurător”.

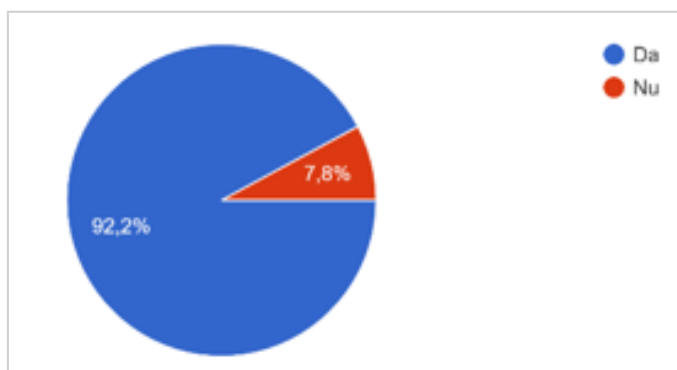

Figura 1. Rezultatele chestionarelor pentru părinți - cunoașterea conceptului Reducere-Reutilizare-Reciclare

Cei 51 părinți, din grupul experimental, au oferit în calitate de răspuns la întrebarea legată de cunoașterea conceptului Reducere-Reutilizare-Reciclare, conform figurii 1, atașate mai jos, opinii care denotă cunoașterea noțiunilor propuse de către 47(92.2%) dintre aceștia, comparativ cu 4 (7,8%), care au afirmat contrariul.

Prin analiza răspunsurilor oferite în cadrul itemului despre existența acasă a recipientelor pentru depozitarea selectivă a hârtiei, sticlei, plasticului, am constatat că doar 39(78,4%) dintre subiecții participanți la experiment dețin recipiente pentru depozitarea selectivă a hârtiei/cartonului, sticlei și plasticului, în timp ce 12(21,6 %), dintre aceștia, nu reciclează selectiv sticla, plasticul și hârtia/cartonul (figura 2).

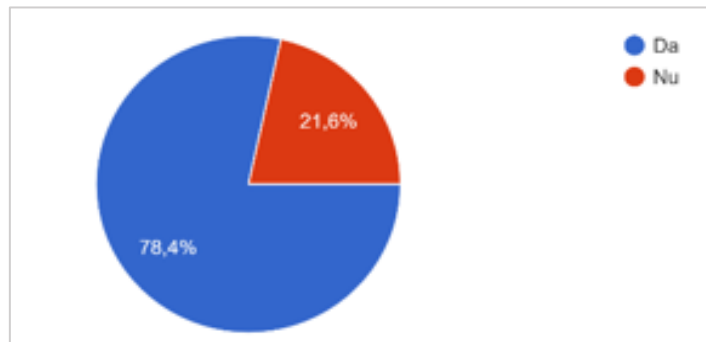

Figura 2. Rezultatele chestionarelor pentru părinți - existența în locuință a recipientelor de reciclare selectivă

Figura 3, atașată mai jos, reliefează în aceeași direcție, centralizarea răspunsurilor pentru identificarea un centru de colectare a hârtiei, sticlei și plasticului, în zona de locuit. Din cei 51 părinți care au răspuns la acest item, 13 (25,5%) au menționat lipsa în apropierea locuinței, a unui centru de colectare a hârtiei/cartonului, sticlei și plasticului, acest aspect contribuind la descurajarea colectării selective a acestora, la domiciliu, în timp ce pentru 37(74,5%)părinți, existența centrelor de colectare fiind benefică.

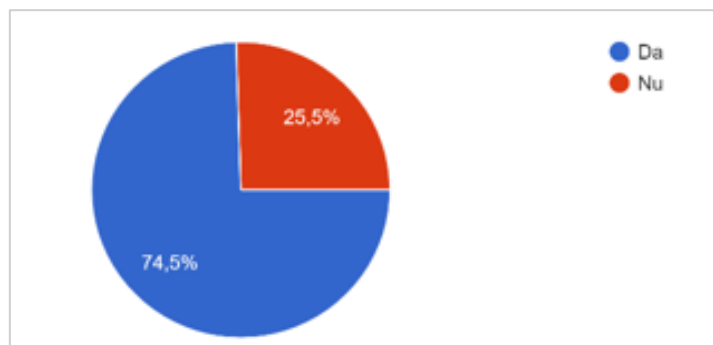

Figura 3. Rezultatele chestionarelor pentru părinți - identificarea centrului de colectare a hârtiei, sticlei și plasticului, în zona de locuit

În vederea conștientizării volumului crescut de deșeuri colectate în timp și influenței acestei cantități asupra sănătății mediului și implicit a locuitorilor acesteia, am propus părinților preșcolarilor să menționeze ce cantitate de deșeuri colectează într-o săptămână, deșeuri mai mici și mai mari de 5 kg. În cele 49 (96%) răspunsuri primite, observăm că valorile mai mari de 5 kg, au fost menționate, pentru plastic, de către 16 (32.7%) părinți; urmate de hârtie-7 (14,3%) părinți și sticlă -6 (12.2%) părinți. Pentru valorile mai mici de

5 kg, ordinea descrescătoare a colectării materialelor, a fost următoarea: hârtie-38(77.6), sticlă- 34 (69,4%), ultimul loc fiind ocupat de plastic-32 (65,3%) părinți (figura 4).

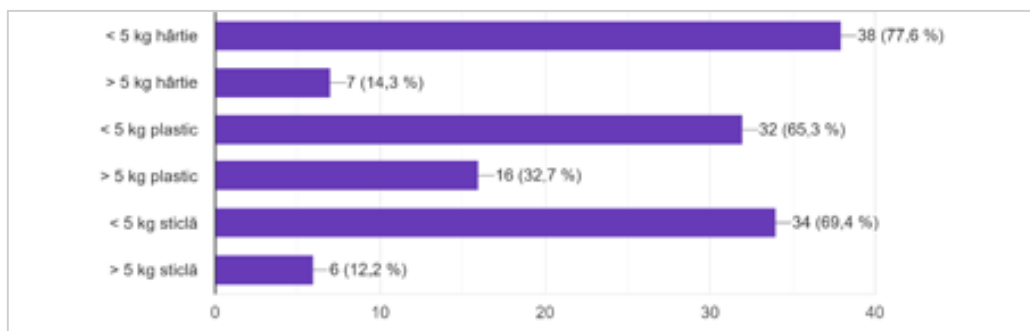

Figura 4. Rezultatele chestionarelor pentru părinți - cantitatea de deșeuri colectate într-o săptămână

Inițierea copiilor în vederea familiarizării cu natura și resursele acestora începe din primii ani de viață, cu acțiuni desfășurate în cadrul familiei.

În aceeași direcție, chestionarul de constatare, scoate în evidență faptul că desfășurarea activităților de reducere, reutilizare, reciclare sunt cunoscute membrilor familiei; cele mai frecvente fiind cele de reciclare-44 răspunsuri, urmate de reutilizare-38 răspunsuri și reducere-33 răspunsuri. Concomitent, există și răspunsuri care menționează că aceste activități nu sunt cunoscute. Astfel, nu sunt cunoscute conceptele referitoare la reciclare de către 5 (11,3%) părinți; cele despre reutilizare, de către 7 (18,4%) părinți și cele despre reducere, de către 9 (27,2%) părinți.

Observăm necesitatea educării părinților copiilor preșcolari în cadrul parteneriatului grădiniță-familie, în vederea prioritizării acțiunilor de reducere a materialelor reciclabile, precedent cu efect asupra reducerii cantității materialelor reciclabile/reutilizabile și inițierea acestui tip de acțiuni încă din familie, conform rezultatelor prezentate în figura 5.

Figura 5. Rezultatele chestionarelor pentru părinți privind desfășurarea activității de reducere, reutilizare, reciclare

În vederea testării opiniei părinților cu privire la importanța educației ecologice asupra dezvoltării armonioase a copiilor din învățământul preșcolar, analizând rezultatele ilustrate în figura 6, constatăm că toți respondenții-51(100%) consideră importantă educația ecologică în dezvoltarea preșcolarilor, element favorabil în acțiunea de

familiarizare a acestora cu reducerea-reutilizarea-reciclarea hârtiei/cartonului, sticlei și plasticului.

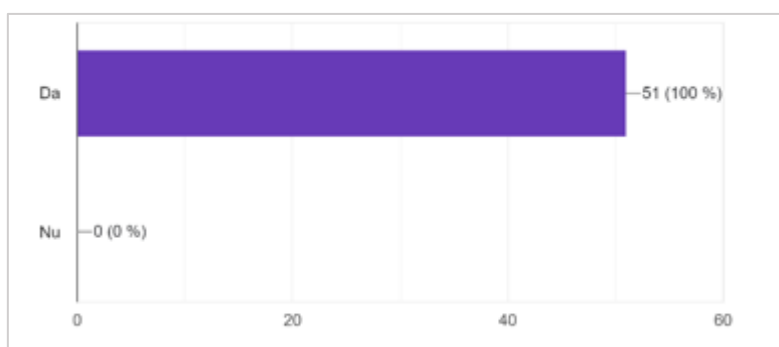

Figura 6. Rezultatele chestionarelor pentru părinți privind importanța educației ecologice asupra dezvoltării armonioase a preșcolarilor

Ca sugestii referitoare la exemple de acțiuni care să contribuie la utilizarea responsabilă a resurselor naturale, dintre cei 51 părinți ai preșcolarilor participanți la chestionare, și-au exprimat opinia doar 39(76,4%). Dintre aceștia, 10(25,6%) părinți au menționat evitarea risipei resurselor naturale prin reducerea consumului de apă; 7(17,9%) părinți au precizat folosirea responsabilă a curentului și 3(7,6%) părinți au enumerat evitarea risipei alimentare. Același item a inclus și răspunsuri referitoare la reciclarea deșeurilor din plastic, pentru 12(30,7%) respondenți; din hârtie/carton, pentru 8(20,5%) respondenți și din sticlă, pentru 11(28,2%) respondenți dar și mențiuni legate de transport sustenabil, pentru 3(7,6%) respondenți. Termenii „reducere, reutilizare, reciclare” au fost enumerați integral de către 4(10,2%) părinți implicați în chestionare.

Răspunsurile părinților referitoare la participarea la activități din domeniul educației ecologice, desfășurate în domeniul grădiniței, reflectă gradul de implicare al acestora, în cadrul parteneriatului grădiniță-familie. La acest item s-au înregistrat 46(90,1%) răspunsuri din totalul de 51 subiecți implicați în eșantionul de cercetare. Astfel, 5(10,8%) părinți au afirmat că nu au luat parte la astfel de activități iar 41(79,3%) părinți au specificat că au participat la acțiuni planificate în cadrul programului „Săptămâna Verde”, confecționând costume reciclabile și prezentându-le în cadrul paradei; reciclând și colectând selectiv, contribuind astfel la protejarea mediului.

Chestionarul propus se încheie cu solicitări de propuneri de activități care să contribuie la eficientizarea educației ecologice a copiilor, în cadrul grădiniței.

Drept urmare, 36 părinți dintre cei 51 incluși în eșantion, au menționat următoarele exemple de acțiuni, în vederea îmbunătățirii educației ecologice a propriilor copii: activități cu materiale reciclabile, reciclarea gunoaielor, a bateriilor, a capacelor din plastic și metal; utilizarea responsabilă a apei, curentului, hârtiei; excursii cu tematică; curățare parcuri; vizită la centrul reciclare; dobândire de informații despre ecologie și ce se poate obține din materiale reciclabile; curs despre economia apei; organizare de drumeții/excursii în

parcuri, rezervații naturale pentru a oferi copiilor posibilitatea de a interacționa cu natura, în vederea dezvoltării aprecierii pentru diversitatea biologică; plantare flori/arbuști, ecologizarea unei zone (grădini/spații verzi din curtea grădiniței/comunitate etc), pentru formarea deprinderilor ecologice; ateliere de reciclare selectivă și creare de produse utile sau decorative, astfel încât să înțeleagă importanța reciclării și a reducerii deșeurilor. Totodată, părinții au propus proiecte de conștientizare, de implicare a copiilor în identificarea problemelor ecologice din comunitate și găsirea de soluții creative pentru îmbunătățirea mediului; concursuri, parteneriate și colaborare cu instituții ecologice locale în vederea susținerii de programe ecologice care să ofere copiilor o perspectivă mai largă asupra problemelor ecologice globale și locale; diverse activități care să formeze copiilor o conștiință puternică, să dezvolte abilități de protejare și respectare a mediului înconjurător; jocuri interactive cu tematică ecologică; povestiri științifice, desene, conținut cu jocuri interactive adaptate grupei de vârstă; workshop-uri prin care copiii să învețe să protejeze natura; educație constantă în sens ecologic; dezbaterile exemplare de activități cu nerespectarea sănătății mediului înconjurător în vederea înțelegerii importanței protejării naturii.

Pentru a determina gradul de familiarizare al părinților copiilor preșcolari cu conceptul Reducere-Reutilizare-Reciclare, eșantionul experimental format din 51 respondenți a avut ca obiectiv expunerea părerilor personale cu privire la cele 10 întrebări cu tematică legată de educația ecologică, în urma implicării în activități de valorificare a hârtiei/cartonului, sticlei și plasticului.

Analizând informațiile obținute, în urma aplicării chestionarului și centralizării răspunsurilor date de către părinți, concluzionăm:

- există părinți care conștientizează necesitatea exemplului personal în dezvoltarea ecologică a propriului copil, în vederea încurajării desfășurării de acțiuni de protejare a naturii; - este necesară îndrumarea anumitor părinți referitor la protejarea mediului înconjurător și folosirea responsabilă a resurselor acestuia;
- se remarcă disponibilitatea părinților față de folosirea chibzuită a resurselor naturale, aspect important în acțiunile viitoare întreprinse cu copiii și ceilalți membrii ai familiei, în vederea colaborării cu grădinița și societatea, în scopul înlesnirii formării unei culturi ecologice de la cea mai fragedă vârstă;
- se impune informarea și implicarea părinților cu privire la educația ecologică derulată în grădiniță și importanța continuării acesteia în cadrul familiei, în vederea folosirii responsabile a resurselor naturale, aprofundării acțiunilor de reducere, reutilizare și reciclare a hârtiei/cartonului, plasticului și sticlei, prin organizarea de activități interactive (dezbateri, lectorate cu tematică ecologică, ateliere de lucru copil-părinte etc).

Din cele expuse mai sus, rezultă că articolul reprezintă un suport teoretic și practic accesibil părinților copiilor preșcolari iar activitățile ecologice de reducere-reutilizare-reciclare a hârtiei/cartonului, plasticului și sticlei pot fi propuse ca activități de petrecere a timpului liber în cadrul familiei, necesare în dezvoltarea comportamentului ecologic al preșcolarilor.

Luând în calcul constatările reieșite din chestionarul aplicat eșantionului experimental, concluzionăm necesitatea implicării părinților în realizarea educației ecologice la nivel preșcolar prin practicarea de activități ecologice, împreună cu copiii, propunând ca temă de abordare reducerea, reutilizarea și reciclarea materialelor.

Bibliografie

1. CRĂCIUN, D. *Psihologie socială*. București: ASE, 2005. ISBN: 973-594-647-5.
2. MINISTERUL EDUCATIEI , CERCETARII, TINERETULUI SI SPORTULUI, *Managementul educației ecologice. Ghid ECO pentru pici, părinți și bunici*. Zalău, 2012. ISBN 978-973-0-13641-8.
3. PÎNIȘOARĂ, I. *Comunicarea eficientă*, ediția a II-a revăzută și adăugită. Polirom, 2004. ISBN 973-681-606-0.
4. GOLU, P.; GOLU, F. *Dimensiuni aplicative ale psihologiei sociale*. București: Universitară, 2012. ISBN: 978-606-591-452-0.
5. CRISTEA, S. Școala părinților. În: *Didactica Pro*, nr 5-6(57-58). Chișinău, 2009. ISSN 1810-6455. Disponibil online: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Scoala%20parintilor.pdf (vizitat la 11. 07. 2024)